

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Міжнародні санкції як засіб правового впливу в умовах російсько-української війни

Наталія В. Карпінська 1, 2 *

¹ Волинський національний університет імені Лесі Українки (Україна). Професор кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності, д. ю. н., професор.

² Поморська школа вища в Старогарді-Гданьському (Польща). Професор, д-р габ.

* Автор-кореспондент, e-mail: karpinska.nataliia@vnu.edu.ua

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідниця

DOI:

[10.70651/3083-6018/2025.1.13](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.1.13)

Авторське право

© 2025 автора

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

У статті досліджено роль міжнародних санкцій як засобу правового впливу у відповідь на війну Росії проти України. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю оцінки ефективності санкцій як інструменту тиску на державу-агресора, їх ролі у захисті міжнародного права та підтримці глобальної безпеки. Мета статті полягає у визначенні недоліків міжнародних санкцій та розробці рекомендації для підвищення їх ефективності у протидії російській агресії. Для досягнення мети в ході дослідження було вирішено ряд завдань: узагальнено наукові підходи до визначення поняття «санкції»; проаналізовано типи санкцій та їх цілі; досліджено вплив санкцій на економічний і військовий потенціал Росії; ідентифіковано ключові прогалини в санкційній політиці; запропоновано шляхи вдосконалення санкційної політики та підвищення ефективності міжнародних санкцій в умовах російсько-української війни. За результатами дослідження встановлено, що міжнародні санкції є ефективним інструментом обмеження економічного та військового потенціалу агресора, однак на сьогоднішній день їх ефективність знижує ряд проблем, серед яких варто відзначити: обхід санкцій через тіньовий ринок і посередників, недостатню глобальну підтримку санкцій, збереження економічних відносин Росії з окремими країнами, а також розвиток внутрішнього виробництва у Росії для заміщення критичних компонентів. Подолання цих проблем вимагає здійснення наступних заходів: посилення міжнародного контролю за обігом енергоресурсів і товарів подвійного призначення, вдосконалення механізмів моніторингу та блокування обходу санкцій через посередників, розширення санкційної політики на нові країни та галузі, залучення більшої кількості партнерів до координації санкційних заходів, активні інвестиції в альтернативні джерела енергії для зменшення залежності від російських ресурсів. Практичне значення дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів державними органами, міжнародними організаціями та експертами для покращення санкційної політики, посилення тиску на агресора та підтримки міжнародного правопорядку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

міжнародні санкції, правовий вплив, російсько-українська війна, санкційна політика, тіньовий ринок, нафтове ембарго.

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

International Sanctions as a Means of Legal Influence in the Context of the Russian-Ukrainian War

Nataliia Karpinska 1, 2 *

¹ *Lesya Ukrainka Volyn National University (Ukraine). Professor at the Department of Criminal Law and Law Enforcement, Doctor of Science (Law), Professor.*

² *Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim (Poland). Professor, Dr. Hab.*

* **Corresponding Author**, e-mail: karpinska.nataliia@vnu.edu.ua

ARTICLE INFO

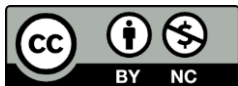
ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2025.1.13](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.1.13)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article examines the role of international sanctions as a means of legal influence in response to Russia's war against Ukraine. The relevance of the study is stipulated by the need to assess the effectiveness of sanctions as an instrument of pressure on the aggressor state, and their role in protecting international law and maintaining global security. The purpose of the article is to identify the shortcomings of international sanctions and to develop recommendations for improving their effectiveness in countering Russian aggression. To achieve this goal, the study solved a number of tasks: generalized scientific approaches to the definition of "sanctions"; analyzed the types of sanctions and their objectives; studied the impact of sanctions on Russia's economic and military potential; identified key gaps in sanctions policy; proposed ways to improve sanctions policy and increase the effectiveness of international sanctions in the context of the Russian-Ukrainian war. The study found that international sanctions are an effective tool for limiting the economic and military potential of the aggressor, but today their effectiveness is reduced by a number of problems, including: circumvention of sanctions through the shadow market and intermediaries, insufficient global support for sanctions, preservation of Russia's economic relations with individual countries, and development of domestic production in Russia to replace critical components. Overcoming these problems requires the following measures: strengthening international control over the circulation of energy resources and dual-use goods, improving mechanisms for monitoring and blocking the circumvention of sanctions through intermediaries, expanding sanctions policy to new countries and industries, involving more partners in coordinating sanctions measures, and actively investing in alternative energy sources to reduce dependence on Russian resources. The practical significance of the study lies in the possibility of using the results obtained by government agencies, international organizations and experts to improve the sanctions policy, increase pressure on the aggressor and maintain international law and order.

KEYWORDS

international sanctions, legal influence, Russian-Ukrainian war, sanctions policy, shadow market, oil embargo.

1. Вступ

24 лютого 2022 року російські війська розпочали повномасштабний наступ на Україну. Цей акт неспровокованої агресії не лише спричинив величезні людські страждання та широкомасштабні руйнування, але й підірвав основи міжнародного права, кинувши виклик світовому порядку, побудованому на принципах суверенітету та територіальної цілісності. У відповідь Європейський Союз, Велика Британія, Сполучені Штати та інші союзники України запровадили широкомасштабні та безпрецедентні санкції проти Росії, спрямовані на ключові сектори російської економіки: фінансову систему, авіацію, судноплавство і критичні галузі, такі як оборона, аерокосмічна промисловість та енергетика. Крім того, були запроваджені персональні санкції проти фізичних та юридичних осіб, тісно пов'язаних з режимом Путіна, а також тих, хто активно сприяв або підтримував вторгнення. Зазначені заходи є скоординованими зусиллями, спрямованими на здійснення максимального економічного та політичного тиску на Росію з метою змінити її поведінку, обмежити здатність фінансувати військові операції та ізолювати від світової спільноти. Окрім безпосередніх каральних цілей, вони слугують демонстрацією міжнародної солідарності з Україною та підтвердженням прихильності до підтримки принципів міжнародного порядку.

Вивчення міжнародних санкцій як засобу правового впливу є критично важливим у контексті триваючої російсько-української війни. Воно дає уявлення про їх ефективність як невійськового інструменту примусу та дипломатії, роль у підтримці глобальної безпеки та ширші наслідки для міжнародного права та управління. Розуміння масштабу, обмежень і потенціалу санкцій дає цінні уроки для протидії майбутнім загрозам міжнародному миру та стабільності.

2. Огляд літературних джерел

Аналіз наукових робіт, присвячених санкціям, демонструє широкий спектр підходів до визначення їх сутності, типології та ефективності. Зокрема, сутність поняття «санкції» визначили у своїх роботах Ж. Абі-Сааба [1], Василенко В. А. [15] та Сиротенко Ю. В. [14]. Ключові цілі та типи санкцій окреслюють Ведькал В. А., Егамалієв Е. А. [16], Гаврилова О. [6] та Завадська І. [18].

Дмитрів М. [3] досліджує ефективність міжнародних санкцій у контексті обмеження військових і економічних можливостей агресора. Зокрема, він зазначає, що успішність санкцій значною мірою залежить від їхньої комплексності, координації між країнами та готовності міжнародної спільноти підтримувати санкційні режими. Водночас ряд авторів, таких як Мельник В. [9], Бедратенко О. [2], Іванова К. [7] висвітлюють недоліки санкційної політики.

Не дивлячись на велику кількість праць, присвячених санкціям, недостатньо висвітленим залишається питання їх правового впливу на російсько-українську війну. Питання ефективності міжнародних санкцій у контексті війни, зокрема їх здатність досягати стратегічних цілей, таких як зупинення військової агресії або зміна політичного курсу агресора, вимагає більш детального дослідження.

3. Постановка завдання

Мета дослідження полягає у визначенні недоліків міжнародних санкцій і розробці рекомендацій щодо підвищення їх ефективності у протидії російській агресії. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- узагальнити наукові підходи до визначення поняття «санкції»;
- проаналізувати типи санкцій і їхні цілі;
- дослідити вплив санкцій на економічний і військовий потенціал Росії;
- ідентифікувати ключові прогалини в санкційній політиці;
- запропонувати шляхи вдосконалення санкційної політики та підвищення ефективності міжнародних санкцій у контексті російсько-української війни.

4. Методи та матеріали

Дослідження ґрунтується на всебічному огляді наукових праць, офіційних звітів міжнародних організацій, аналітичних матеріалів та статистичних даних, присвячених міжнародним санкціям як інструменту правового впливу. В ході дослідження використані такі загальнонаукові методи пізнання як аналіз, синтез, порівняння та прогнозування. Метод аналізу використаний для вивчення наукових підходів до визначення сутності санкцій, їх типів та цілей. Синтез застосовано для узагальнення отриманих даних і формування цілісного бачення ролі санкцій у сучасних міжнародних відносинах. За допомогою методу порівняння вдалося оцінити ефективність санкцій, запроваджених різними країнами, їх вплив на економічний і військовий потенціал Росії, а також виявити ключові прогалини у санкційній політиці. Метод прогнозування використаний для розробки рекомендацій, спрямованих на вдосконалення санкційної політики. Отже, отримані результати базуються на аналізі актуальних даних, опублікованих у відкритих джерелах, а також на застосуванні наукових методів, що забезпечили об'єктивність і достовірність висновків.

5. Результати та обговорення

Кожна держава має право захищати свої національні інтереси за допомогою заходів, дозволених міжнародним правом, включаючи застосування засобів примусу. Цей основоположний принцип закріплений у численних міжнародно-правових документах. Одним із основних засобів примусу, визнаних міжнародним правом, є міжнародні санкції. На сьогоднішній день відсутній єдиний підхід до визначення поняття «санкції». Точне й універсальне визначення цього терміну залишається дискусійним та викликає чимало складнощів. Головна проблема полягає в тому, що жоден офіційний міжнародно-правовий документ не містить чіткої дефініції терміну «санкція», що ускладнює його застосування та тлумачення. На думку Ж. Абі-Сааб, санкціями є примусові заходи, які застосовуються для виконання рішення компетентного соціального органу, тобто органу, юридично уповноваженого діяти від імені спільноти [1]. В. А. Василенко вважає, що санкції охоплюють усі форми правомірного примусу, що здійснюються як державами, так і міжнародними організаціями [14]. Ю. В. Сиротенко пропонує більш розширене визначення, характеризуючи санкції як заходи збройного та незбройного примусового характеру, що застосовуються суб'єктами права у визначених процесуальних рамках у відповідь на правопорушення [13].

Санкції можуть бути спрямовані проти країн, секторів економіки, конкретних видів діяльності або проти окремих осіб, таких як політичні лідери, посадовці та бізнес-структури [5]. Вони є важливим інструментом у міжнародних відносинах, який використовується для впливу на держави та окремих осіб для досягнення політичних, економічних, соціальних або дипломатичних цілей. Останні тенденції підкреслюють їхню зростаючу важливість у зовнішній політиці. Розглянемо ключові цілі санкцій.

1. *Політичний тиск.* Санкції спрямовані на те, щоб змусити країни змінити політику або поведінку, яка порушує міжнародні норми. Заходи включають торгові заборони, заморожування активів, фінансові обмеження та розрив дипломатичних відносин.

2. *Покарання.* Санкції використовуються як відповідь на порушення прав людини або міжнародного права.

3. *Національні інтереси.* Держави використовують санкції для захисту економічних, політичних або територіальних інтересів, наприклад, для захисту вітчизняної промисловості або усунення загроз безпеці.

4. *Сприяння демократії та правам людини.* Санкції використовуються для захисту демократичних принципів, захисту прав людини та покращення гуманітарних умов у постраждалих регіонах.

5. *Геополітичний вплив.* Санкції спрямовані на підтримку геополітичних цілей, таких як підтримка союзників, послаблення суперників або сприяння сприятливому міжнародному середовищу.

6. *Запобігання розповсюдженню зброї масового знищення та тероризму.* Впровадження санкцій полягає в стримуванні поширення ядерної, хімічної чи біологічної зброї та припиненні фінансування тероризму [15].

Типи санкцій наведені в табл. 1.

Таблиця 1. Типи санкцій

Типи санкцій	Особливості застосування
Фінансові	Заморожування активів, обмеження доступу до ринку або заборона торгівлі
Економічні	Обмеження торгівлі або заборона інвестицій
Дипломатичні	Скорочення або розрив дипломатичних відносин
Персональні	Заборона на в'їзд, арешт активів, відмова у видачі віз
Технологічні	Обмеження на передачу технологій і патентів

Джерело: розроблено автором за даними, наведеними у [6; 8; 14; 17].

Крім того, санкції розділяються на національні та міжнародні [18]. Санкції можуть запроваджуватися як окремо, так і в поєднанні з іншими, залежно від політичних, економічних чи безпекових цілей.

Враховуючи зазначене та узгоджуючи його з фокусом нашого дослідження, можна зробити висновок, що санкції відіграють ключову роль у сучасній системі міжнародних відносин, виступаючи як ефективний засіб правового впливу.

Описуючи різні типи санкцій та їх цілі, дослідження показує, що вони не тільки карають порушників, але й виконують стримувальну, захисну та превентивну функції. Це підтверджує їхню важливість для нашої держави та міжнародної спільноти. Для України санкції відіграють вирішальну роль у протидії російській агресії, послабленні військових і економічних ресурсів агресора, а також у зміцненні міжнародної підтримки. У глобальному контексті вони демонструють здатність міжнародної спільноти об'єднуватися для захисту суверенітету, територіальної цілісності та миру.

Повномасштабна війна Російської Федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 року, спонукала Україну та її союзників запровадити численні санкції проти Росії. Значною подією в санкційній політиці України став запуск 31 січня 2024 року Державного реєстру санкцій [11]. Зазначена цифрова платформа забезпечує вільний доступ громадськості до актуальної та достовірної інформації про суб'єктів, на яких поширюються обмежувальні заходи України. База даних Реєстру є відкритою, публічною та регулярно оновлюється. Вона базується на рішеннях Ради національної безпеки і оборони України (РНБО), введених в дію указами Президента України та підкріплених відповідними рішеннями судів. Платформа, якою керує Апарат РНБО, дозволяє користувачам завантажувати витяги з даних в електронному вигляді і доступна українською та англійською мовами. З початку війни було видано 54 укази Президента, якими введено в дію рішення РНБО, що стосуються санкцій. Ці заходи стосуються загалом 9 881 фізичної та 6 492 юридичних осіб [11].

Важливим елементом санкційної роботи Міністерства закордонних справ України є співпраця з міжнародною спільнотою, зокрема з країнами-членами Європейського Союзу (ЄС), США, Великою Британією, Канадою, Швейцарією, Австралією, Японією, Новою Зеландією та іншими країнами-партнерами. Міжнародні санкції, які вони впроваджують у координації з Україною, значно посилюють тиск на Російську Федерацію, сприяють ізоляції її економіки та обмежують доступ до міжнародних фінансових ресурсів, технологій і ринків. Заходи, які ми розглянемо більш детально, допомагають знизити можливості агресора для ведення війни в Україні та змушують його переглянути свою політику.

1. *Європейський Союз (ЄС).* ЄС запровадив три різні режими санкцій проти незаконних дій Росії, включаючи порушення територіальної цілісності України, порушення прав людини в Росії та гібридні загрози. У відповідь на війну в Україні до грудня 2024 року Рада ЄС прийняла 15 пакетів санкцій. Вони стосуються понад 2300 фізичних та юридичних осіб. Крім того, під прицілом також опинилися близько 700 російських компаній і компаній третіх країн, пов'язаних з російським військово-промисловим комплексом або причетних до ухилення від санкцій.

2. *США.* Сполучені Штати Америки як провідна країна у введенні санкцій відіграли ключову роль у підтримці України. З початку повномасштабного вторгнення Росії Міністерство фінансів США та Державний департамент наклали санкції на понад 4600 фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з агресією Росії, що свідчить про тверду відданість тиску на Росію економічними та дипломатичними засобами.

3. *Велика Британія.* Велика Британія відповіла на вторгнення Росії в Україну, запровадивши санкції проти понад 2000 фізичних та юридичних осіб із Російської Федерації. Ці заходи спрямовані на економічну та політичну ізоляцію Росії, підтримку суверенітету та територіальної цілісності України.

4. *Канада.* Канада приєдналася до глобальних зусиль із застосування санкцій проти Росії, запровадивши обмеження щодо понад 2000 фізичних і юридичних осіб, у тому числі федеральних міністерств, державних банків, державних інвестиційних фондів і таких ключових галузей, як нафтогазова галузь, військове виробництво та ЗМІ.

5. *Швейцарія.* Швейцарія, яка традиційно є нейтральною, запровадила санкції проти понад 2000 фізичних та юридичних осіб з Російської Федерації з початку широкомасштабного вторгнення Росії. Ці дії об'єднують Швейцарію з міжнародним співтовариством у застосуванні тиску на Росію з метою припинення війни проти України.

6. *Австралія.* Австралія запровадила санкції проти понад 1700 фізичних та юридичних осіб із Росії, Білорусі, Північної Кореї, Ірану та інших країн, які підтримують агресію Росії проти України. Крім конкретних осіб і організацій, Австралія також запровадила секторальні санкції, ще більше посиливши економічний тиск на Росію та її союзників [10].

Жорстка санкційна політика сприяла суттєвому ослабленню Росії. Одним із ключових досягнень стало запровадження Євросоюзом нафтового ембарго проти РФ [4]. Це рішення стало важливим кроком, який свідчить про готовність Європейського Союзу відмовитись від російської нафти, навіть попри існування певних виключень (збереження постачань трубопровідної нафти).

Значним досягненням є припинення постачання критичних компонентів до Росії, таких як мікрочипи та електроніка, зокрема через ОАЕ.

Варто відзначити розширення санкційних обмежень на різні категорії осіб, в тому числі, на олігархів і близьких до Путіна осіб [3].

Замороження активів на суму 280 мільярдів доларів, що належать Росії, стало важливим елементом економічного тиску на країну [12]. Цей захід вніс вагомий вклад у послаблення економічної стійкості Росії. До успіхів санкційної політики міжнародної спільноти слід додати просідання російської економіки, що проявилось у високій інфляції, стагнації в авіабудуванні, проблемах у машинобудуванні та деревообробній промисловості. За останніми даними, в 2024 році інфляція в Росії зростає до 9,52%, порівняно з 7,42% у попередньому році. Лише два рази за останні 15 років рівень інфляції був вищим: у 2022 році, коли Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, він досяг 11,94%, а також під час економічної кризи 2014–2015 років, після анексії Криму, коли інфляція склала 11,35% і 12,91% відповідно [13].

Також завдяки санкціям припинено постачання критичних компонентів для виробництва зброї та військової техніки, що мало значний вплив на здатність Росії підтримувати військові операції в Україні [13].

Не дивлячись на значні успіхи санкційної політики існують певні прогалини, які зменшують ефективність міжнародних санкцій. До них можна віднести наступні аспекти:

- *обхід санкцій через тіньовий ринок.* Росія активно використовує альтернативні шляхи обходу обмежень, зокрема через тіньовий танкерний флот, який дозволяє постачати нафту на ринки інших країн, зокрема до Китаю та Індії. В 2024 році місткість тіньового флоту нафтових танкерів Росії зріс на 70% [9]. Це знизило ефективність нафтового ембарго, оскільки частина обсягів нафти продовжує надходити до покупців, хоча і за зниженими цінами;

- *використання посередників.* Росія активно залучає країни, які не підтримують західні санкції, як посередників для закупівлі необхідних товарів і технологій. Зокрема, йдеться про постачання мікрочипів, електроніки та іншої техніки через країни, які не входять до списку санкційних (ОАЕ, Туреччина та деякі країни Південної Азії) [2];

- *збереження економічних відносин з іншими країнами.* Деякі країни, такі як Китай, Індія та країни Африки, продовжують активно вести економічні відносини з Росією, купуючи її нафту, газ та інші ресурси, що дозволяє значною мірою компенсувати втрати через західні санкції [3];

- *збільшення внутрішнього виробництва.* Росія активно розвиває власне виробництво та шукає альтернативи іноземним технологіям. Відсутність критичних західних компонентів змушує країну здійснювати модернізацію внутрішніх виробничих ланцюгів, що хоча й є

обмеженим за своєю ефективністю, дозволяє уникати деяких серйозних наслідків для окремих секторів економіки;

- *відсутність глобальної підтримки санкцій.* Санкції не підтримуються всіма країнами, що створює прогалини у санкційній політиці. Наприклад, країни, які займають нейтральну позицію або мають політичні чи економічні інтереси в Росії, можуть продовжувати бізнес-відносини з РФ, тим самим знижуючи ефективність санкцій [7].

Для усунення прогалин в санкційній політиці, підвищення ефективності міжнародних санкцій та посилення їх правового впливу на російсько-українську війну можна запропонувати наступні рішення:

- *посилення міжнародного контролю за обігом нафти та газу.* Для зменшення обходу нафтового ембарго необхідно вдосконалити механізми контролю за постачаннями нафти та газу з Росії. Зокрема, важливо посилити моніторинг танкерного флоту, який займається транспортуванням російських енергоресурсів. Рекомендується запровадження міжнародних стандартів і більш ефективних санкцій проти суден, які причетні до порушення ембарго. Також важливо посилити контроль за фінансовими транзакціями, які використовуються для обходу санкцій через третіх осіб;

- *розширення санкцій на постачання технологій через посередників.* Важливим кроком є впровадження глобальних санкційних регламентів, які обмежують постачання критичних компонентів не лише через країни, безпосередньо підсанкційні, але й через посередницькі держави, такі як ОАЕ, Туреччина чи інші. Це вимагає від міжнародної спільноти тісної координації в реалізації санкцій і розширення співпраці з технологічними гігантами для блокування постачання комплектуючих до Росії;

- *залучення нових партнерів для посилення санкцій.* Розширення санкцій на нові країни, особливо на ті, які продовжують підтримувати економічні зв'язки з Росією, є необхідним кроком для зміцнення санкційної політики. Міжнародна спільнота може застосовувати інструменти дипломатичного тиску та економічних санкцій на ті держави, які активно співпрацюють з Росією, щоб обмежити їхню роль у підтримці економіки РФ;

- *інвестування в розвиток альтернативних джерел енергії.* Для зменшення залежності від російських енергоресурсів необхідно пришвидшити перехід на альтернативні джерела енергії в країнах, що раніше залежали від РФ. Це включає підтримку відновлювальних джерел енергії та інвестиції в нові технології зберігання енергії, що дозволить мінімізувати можливість обходу нафтового ембарго через альтернативні постачання;

- *посилення співпраці з міжнародними правозахисними організаціями.* Для боротьби з обходом санкцій та забезпечення належного контролю за їхнім виконанням необхідно залучити міжнародні правозахисні організації та аудиторські компанії. Вони можуть сприяти більш прозорому відстеженню фінансових потоків і виявленню механізмів обходу санкцій;

- *розробка більш жорстких санкційних механізмів щодо обхідних схем.* Важливо внести зміни до міжнародного законодавства, що дозволяють ефективніше карати за обхід санкцій. Наприклад, країни, які дозволяють постачання товарів або технологій до Росії через посередників, можуть бути піддані фінансовим санкціям або іншим економічним обмеженням.

Загалом, для посилення санкційної політики, підвищення ефективності міжнародних санкцій та посилення їх правового впливу на російсько-українську війну міжнародна спільнота повинна продовжувати працювати над вдосконаленням механізмів контролю, посиленням координації між країнами та інвестуванням у нові технології для зниження економічної залежності від Росії.

6. Висновки

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що міжнародні санкції є потужним інструментом правового впливу на агресора в умовах російсько-української війни. Вони ефективно обмежують економічний та військовий потенціал Росії, однак їхня ефективність знижена через проблеми, такі як обхід санкцій через тіньовий ринок, недостатню глобальну підтримку та наявність певних економічних відносин між Росією та окремими країнами. Окрім того, внутрішнє виробництво Росії допомагає їй замінити критичні

компоненти. Для підвищення ефективності санкцій важливо посилити міжнародний контроль, вдосконалити механізми моніторингу обходу санкцій, розширити санкційні заходи на нові країни та галузі, забезпечити активну координацію з партнерами. Ці кроки допоможуть посилити тиск на агресора та підтримати міжнародний правопорядок.

References

1. Abi-Saab, G. (2001). *The concept of sanction in international law*. In V. Gowlland-Debbas (Ed.), *United Nations Sanctions and International Law* (pp. 29–41). Leiden: Brill | Nijhoff.
2. Bedratenko, O. (2024). Chomu zakhidni chypy i dosi hoduiut rosiisku voienno mashynu? [Why Western chips still feed the Russian war machine?]. *Radio Svoboda*. <https://surl.li/tvylrb> (in Ukrainian)
3. Dmytriv, M. (2024). 1000 dnev sanktsii: Chomu Rosiia y dosi zarobliaie miliardy na viinu [1000 days of sanctions: Why Russia still earns billions for the war]. *Ukrinform*. <https://surl.li/iwayeu> (in Ukrainian)
4. Ekonomichna pravda. (2022). Naftove embargo proty Rosii: Shcho ukhvalyly krainy YES i yak tse vplyne na ekonomiku ahresora [Oil embargo against Russia: What EU countries have adopted and how it will affect the aggressor's economy]. <https://epravda.com.ua/publications/2022/05/315/687653/> (in Ukrainian)
5. Finap. (2023). Roli sanktsii u suchasnomu sviti: Mizh instrumentom tysku ta heopolitychnoiu stratehiu [The role of sanctions in the modern world: Between an instrument of pressure and geopolitical strategy]. <https://surl.li/krskqt> (in Ukrainian)
6. Havrylova, O. (2023). Bloh № 1 – vydy sanktsii, yaki zastosovuiutsia pid chas viiny. Dosvid Ukrainy [Blog № 1 – Types of sanctions used during the war: Experience of Ukraine]. VB Partners. <https://surl.li/rlmuji> (in Ukrainian)
7. Ivanova, K. (2024). Yaki krainy dopomahaiut Rosii obkhodyty sanktsii: Doslidzhennia *The Economist* [Which countries help Russia circumvent sanctions: Study by *The Economist*]. *Glavkom*. <https://surl.li/sjfpbh> (in Ukrainian)
8. Kharytonov, Ye. O., & Biloshkurskyi, M. M. (2024). Problemni pytannia konvalidatsii nediisnykh pravochyniv, uchynenykh na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh ta "sirii zoni" [Problematic issues of invalid transactions convalidation made in the temporarily occupied territories and 'grey zone']. *Journal of Civil Studies*, (53), 5–13. <https://doi.org/10.32782/chc.v053.2024.1> (in Ukrainian)
9. Melnyk, V. (2024). Tinovy flot RF naroshchuiie potuzhnist, popry sanktsii Zakhodu: Spysok suden [The shadow fleet of the Russian Federation is increasing capacity despite Western sanctions: List of vessels]. *Biznes Cenzor*. <https://surl.li/safxco> (in Ukrainian)
10. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. (2025). *Sanktsii proty RF* [Sanctions against the Russian Federation]. <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sankciyi-proti-rf> (in Ukrainian)
11. Rada of National Security and Defense of Ukraine. (2025). *Derzhavnyi reiestr sanktsii* [State register of sanctions]. <https://drs.nsd.gov.ua/> (in Ukrainian)
12. Radio Svoboda. (2024). Zamorozheni aktyvy rosiiskoho Tsentrobanku: Staly vidomi podalshi kroky YES [Frozen assets of the Russian Central Bank: Further steps of the EU became known]. <https://surl.li/zsxbim> (in Ukrainian)
13. Sluzhba zovnishnoi rozvidky Ukrainy. (2025). Ukraina i svit proty rosiiskoi ahresii. Sanktsii v dii [Ukraine and the world against Russian aggression. Sanctions in action]. <https://surl.li/khevil> (in Ukrainian)
14. Syrotenko, Y. V. (2020). Poniattia ta vydy mizhnarodno-pravovykh sanktsii [Concept and types of international law sanctions]. In *75-a richnytsia OON – suchasnyi stan ta rozvytok mizhnarodnogo prava: zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovoї student. konferentsii* (pp. 65–68). Odesa: Helvetyka. (in Ukrainian)
15. Vasylenko, V. A. (1982). *Mizhnarodno-pravovi sanktsii* [International law sanctions]. Kyiv: Vyshcha shkola. (in Ukrainian)
16. Vedkal, V. A., & Ehamaliiev, E. A. (2021). Teoretychni ta praktychni aspekty sanktsii u mizhnarodnomu pravi [Theoretical and practical aspects of sanctions in international law]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*, (10), 575–577. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/149> (in Ukrainian)
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *Pro sanktsii: Zakon Ukrainy vid 14 serpnia 2014 roku № 1644-VII* [On sanctions: Law of Ukraine No. 1644-VII]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> (in Ukrainian)
18. Zavadzka, I. (2023). Rozuminnia, shcho take sanktsii, yaki vydy sanktsii buvaiut, yaki mekhanizm ta naslidky yikh zastosovannia [Understanding sanctions, their types, mechanisms, and consequences]. *Asotsiatsiia ukrainskykh bankiv*. <https://surl.li/bzhznu> (in Ukrainian)